

Strategia Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” na lata 2010-2014

Cel: Ochrona przyrody na terenie Polski ze szczególnym uwzględnieniem Mazowsza, poprzez ochronę gatunków i siedlisk przyrodniczych.

Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian”

Zadania:

1. Rozwój bazy członkowskiej do 1000 osób.
2. Stworzenie kampanii członkowskiej, public relation i finansowej (do końca 2010 r.).
3. Uniezależnienie źródeł finansowania Towarzystwa od dotacji celowych. Obsługa kosztów administracyjnych (do roku 2014) z darowizn i składek.
4. Usprawnienie finansów Towarzystwa poprzez tworzenie rocznych budżetów (do 31 grudnia na kolejny rok).
5. Usprawnienie pracy poprzez stworzenie regulaminu (do kwietnia 2010), obowiązków pracy i konsekwencji (do końca kwietnia 2010).
6. Tworzenie rocznego kalendarium prac dla wolontariuszy (do końca grudnia na nowy rok).
7. Organizowanie spotkań pracowników i Zarządu w celu omówienia bieżących spraw Towarzystwa raz w miesiącu.
8. Ustabilizowanie regularność wydawania Kraski (raz w roku, styczeń) i Informatora (marzec, czerwiec, wrzesień, grudzień).
9. Przebudowa portalu Towarzystwa (do końca 2010 r.).
10. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników.
11. Uwzględnianie edukacji przyrodniczej w projektach ochrony gatunków i siedlisk prowadzonych przez Towarzystwo.
12. Uwzględnianie badań w projektach ochrony gatunków i siedlisk prowadzonych przez Towarzystwo.
13. Wydanie publikacji „Ptaki powiatu łosickiego” oraz monografii „Ptaki Puszczy Białej”.

Ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych

I

Ochrona przyrody tradycyjnego krajobrazu rolniczego

Bocian biały *Ciconia ciconia*

Cel: Ochrona i monitoring populacji bociana białego na Mazowszu i Południowym Podlasiu

Zadania:

1. **Ochrona siedlisk** - rozpoznanie terenów strategicznych dla par w największych koloniach (wykup terenów żerowiskowych tylko tam, gdzie będzie doskonały nadzór). Ilość wykupionych ha w zależności od możliwości technicznych i finansowych. Koszenie i wypasanie terenów stanowiących wyłącznie własność Towarzystwa.

2. **Ochrona gniazd** – renowacja gniazd na drzewach i budynkach, ustawianie wolnostojących słupów z gniazdami – ilość zależnie od potrzeb (do 150 interwencji rocznie). Oznaczenie gniazd przy pomocy GPS. Dla rolnika certyfikat "Przyjaciel bocianów"?

3. **Ochrona ptaków na urządzeniach energetycznych** – przeinstalowywanie do 30 rozłączników w każdym roku (150 w ciągu 5 lat), ZEWT Warszawa Teren (zaczyna być to kłopotliwe), do 2015 wprowadzenie do katalogów energetycznych rozłącznika z Włoszczowej jako rozwiązania modelowego i doprowadzenie do instalacji rozłączników w miejscach bezpiecznych dla ptaków.

4. **Działalność interwencyjna** – ośrodek do czasowego przetrzymywania ptaków ze szczególnym uwzględnieniem bocianów białych, zakup terenu, budowa wolier, zatrudnienie opiekuna i lekarza weterynarii. Środki na funkcjonowanie ośrodka.

5. **Współpraca międzynarodowa** - kontynuacja działań z Ukrainą i Białorusią. Wspólny program edukacyjny dla dzieci i młodzieży. Wymiana grup młodzieży z obydwu krajów, 10 dniowe pobyty w Polsce dla gimnazjalistów obydwu krajów. Coroczne spotkania u partnerów projektu, w każdym roku w innym kraju. Pobyt 1-2 osób z Białorusi i Ukrainy w Polsce i udział w liczeniach lipcowych. Próba opracowania strategii ochrony gatunku na Mazowszu oraz dla populacji wschodniej - PL, BL, UA.

6. **Popularyzacja działań** - do końca roku 2010 film w 4 wersjach językowych, corocznie kilkanaście artykułów, aktualna strona internetowa, wyniki liczeń w gminach na stronach gmin i naszej uaktualniane corocznie, broszura pt. "Ochrona ptaków na urządzeniach energetycznych". Rajd rowerowy "Szlakiem bocianich gniazd", coroczne spotkania bocianowe, powrót do liczeń w gminach (ile w zależności od chętnych osób). Publikacja wyników z 11 powiatów i pozostałych (na pewno gminy Suchożebry i Mokobody) w czasopiśmie naukowym "Chrońmy przyrodę ojczystą".

Internetowe mapy gniazd z gmin inwentaryzowanych- tylko z tych które są robione ciągle nie jednorazowo by dane były świeże i długoletnie. Próba wytyczenia trasy "Bociani szlak" w oparciu o skupiska na Mazowszu w połączeniu z Podlaskim szlakiem bocianim.

Prelekcje dla rolników o programach rolno środowiskowych w najważniejszych koloniach w dolinie Bugu, Liwca i Kostrzynia.

Organizacja co roku warsztatów dla wolontariuszy.

7. **Badania**

obrączkowanie piskląt w koloniach (250-300 rocznie), poznanie najważniejszych źródeł pokarmu i składu diety w koloniach (praca magisterska), 2 -3 prace na olimpiady
monitoring populacji w gminach Mazowsza (ilość gmin zależnie od liczby wolontariuszy)

Błotniak łąkowy *Circus pygargus*

Cel: Poznanie liczebności błotniaka łąkowego w Polsce oraz ograniczenie strat w lęgach spowodowanych przez człowieka podczas żniw i sianokosów.

Zadania:

1. Coroczna ochrona gniazd w powiecie bialskim, łosickim, siedleckim i sokołowskim.

2. Wspieranie finansowe czynnej ochrony błotniaka łąkowego prowadzonej przez grupę roboczą na Pomorzu Zachodnim, Północnym Podlasiu, Mazowszu, Lubelszczyźnie, Dolnym Śląsku i Opolszczyźnie.

3. Kontynuowanie monitoringu błotniaka łąkowego na 8 powierzchniach próbnych (gminy: Rokitno, Zalesie, Huszlew, Olszanka, Przesmyki, Paprotnia, Bielany, Repki).
4. Przeprowadzenie ogólnopolskiego cenzusu błotniaka łąkowego (na wylosowanych powierzchniach próbnych).
5. Poznanie pokarmu „polnej” populacji błotniaka łąkowego (analiza ponad 1500 wypluwek).
6. Genetyczna charakterystyka polskiej populacji (badania genetyczne).
8. Kontynuowanie badań migracji polskiej populacji (telemetria satelitarna 2 ptaków z zachodniej części kraju).
9. Kontynuowanie kolorowego znakowania błotniaka łąkowego.
10. Kontynuowanie badań telemetrycznych (telemetria VHS 2-4 samców, telemetria GPS - 5 samców).
11. Ulokowanie w Krajowym Programie Rolnośrodowiskowym (po 2013 r.) pakietu polegającego na tworzeniu stref dla fauny na gruntach ornych.
12. Opracowanie Krajowego Planu Ochrony Błotniaka łąkowego.
13. Publikowanie wyników badań w periodykach naukowych (1-2 artykuły rocznie).
14. Organizowanie konferencji ogólnopolskich (raz na 2-3 lata).

Pustułka *Falco tinnunculus*

Cel: Stworzenie potencjalnych miejsc lęgowych dla pustułki. Wzrost liczebności populacji pustułki w regionie.

Zadania:

1. Nowa strona projektu (do końca 2011 r.)
2. Coroczne organizowanie spotkań dla wolontariuszy.
3. Coroczny montaż nowych skrzynek lęgowych uwzględniających potrzeby - wymiana starych i uszkodzonych, dowieszanie nowych tam, gdzie ma to uzasadnienie oraz uwzględniających możliwości organizacyjne (np. współpraca z energetykami).
4. Coroczna kontrola wszystkich skrzynek powieszonych w powiecie siedleckim, sokołowskim, łukowskim, węgrowskim, łosickim i łowickim. Kontrola pozostałych skrzynek w miarę możliwości organizacyjnych.
5. Wprowadzenie danych z kontroli skrzynek (z lat 2003-2009) do kartoteki przyrodniczej (do końca 2010 r.).
6. Znakowanie piskląt kolorowymi obrączkami (min. 100 rocznie).

8. Publikowanie danych w czasopismach naukowych i popularnonaukowych oraz poczytnych gazetach (kilka artykułów rocznie).
9. Pilotaż prac magisterskich i inżynierskich z materiałów pustułkowych.
10. Transmisja on-line (kamerka internetowa) z gniazda pustułki z Pruszkowa lub/i Siedlec.
11. Kontrola powierzchni monitoringowej (gm. Wodynie, pow. siedlecki). 2010 – zbadanie terenu pod kątem występowania pustułki bez obecności skrzynek lęgowych. Kolejne lata – coroczny monitoring powierzchni po powieszeniu budek.

Płomykówka *Tyto alba*

Cel: *Zachowanie wcześniej utworzonych miejsc lęgowych, w których płomykówka może bezpiecznie wyprowadzać lęgi.*

Zadania:

1. Kontrola i czyszczenie skrzynek lęgowych powieszonych na Mazowszu oraz południowym Podlasiu raz na 3-4 lata.
2. Przebudowa i aktualizacja strony o płomykówce (do końca 2010 r.).

Pójdźka *Athene noctua*

Cele: *Ochrona znanych stanowisk lęgowych oraz wypracowanie skutecznych metod czynnej ochrony.*

Zadania:

1. Coroczna kontrola wszystkich powieszonych skrzynek lęgowych.
2. Zabezpieczanie stanowisk poprzez tworzenie alternatywnych miejsc gniazdowych (wieszanie skrzynek) w rewirach lęgowych pójdźki.
3. Stworzenie podstrony z informacjami o pójdźce (do końca 2010).

Kraska *Coracias garrulus*

Cel: Zahamowanie zaniku stanowisk kraski w północnej części Mazowsza.

Zadania:

1. Kontrola znanych stanowisk kraski oraz poszukiwanie nowych w miarę możliwości organizacyjnych.
2. Zabezpieczenie stanowisk poprzez tworzenie alternatywnych miejsc gniazdowych (wieszanie skrzynek) w rewirach lęgowych kraski lub powoływanie stref ochronnych (jeżeli jest to uzasadnione).
3. Edukacja właścicieli drzew z dziuplami krasek.
4. Stworzenie podstrony z informacjami o krasce (do końca 2010 r.).

Ochrona muraw napiaskowych w dolinie Bugu

Cel: Zahamowanie sukcesji wtórnej na murawach w Podlaskim Przełomie Bugu

Zadania:

1. Spasanie (do 2014 r.) całej powierzchni muraw w rez. Kózki.
2. Kontynuowanie prac „pielęgnacyjnych” w rez. „Kózki”, rez. „Wydma Mołozewska” oraz projektowanym rez. „Wajkowska Wyspa”.
3. Stworzenie drugiego stada owiec świniarek w Podlaskim Przełomie Bugu.
4. Organizacja co roku obozu dla wolontariuszy.
5. Odkrzaczenie muraw napiaskowych na gruntach wspólnoty wsi Bużyska, Pratulini i Krzyczew.
6. Waloryzacja botaniczna muraw na tzw. „Sokorynie”.
7. Przebudowa i aktualizacja strony projektu (do końca 2010 r.).

Ochrona „Łąk Kazuńskich”

Cel: Przywrócenie gospodarki kośnej na obszarze Łąk Kazuńskich

Zadania:

1. Zakup sprzętu koszącego
2. Wydierżawienie min 10 ha łąk
3. Koszenie coroczne min 20 ha
4. Interwencje prawne dotyczące zagrożeń dla łąk np. zasypywania
5. Coroczne zbieranie danych faunistyczno florystycznych

6. Ustawienie tablic informacyjnych (N2000, zakazy)

Ochrona wierzb głowiastych

Cel: Zachowanie tradycji sadzenia i ogławiania wierzb w Polsce

Zadania:

1. Coroczna akcja ogławiania co najmniej 30 wierzb oraz nasadzenia
2. Wydanie ulotki edukacyjnej
3. Budowa strony internetowej

II

Ochrona i monitoring bociana czarnego

Cel: Monitoring i ochrona populacji bociana czarnego na Mazowszu.

Zadania:

1. Monitoring stanowisk na terenie RDLP Warszawa oraz na terenie nadleśnictw leżących w granicach woj. mazowieckiego (od 2011 r.).
2. Remonty zagrożonych gniazd (budowa platform) – do 5 rocznie.
3. Przebudowa i aktualizacja strony internetowej projektu (do końca 2010 r.)
4. Wydanie publikacji nt. zmian liczebności bociana czarnego na terenie woj. mazowieckiego.

III

Ochrona i monitoring nietoperzy

Cel: Wzrost liczby nietoperzy w ostoi Forty Modlińskie

Zadania:

1. Ustanowienie planu ochrony lub planu działań ochronnych dla obszaru Natura 2000 "Forty Modlińskie".

2. Wyznaczenie sensownych granic tego obszaru.
3. Poznanie biologii nocków dużych z kolonii zasiedlającej obszar Natura 2000 "Forty Modlińskie".
4. Monitoring liczby nietoperzy zimujących w najważniejszych zimowiskach na Mazowszu i Podlasiu.

IV

Przyroda w miastach

Ptaki w budynkach, ze szczególnym uwzględnieniem jerzyka *Apus apus*

Cel: Niedopuszczenie do spadku ilości miejsc lęgowych ptaków gniazdujących w budynkach w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem Mazowsza

Zadania:

1. Poznanie wpływu materiałów ociepleniowych stosowanych na stropodachach na ptaki
 - kontrole stropodachów ocieplonych i nieocieplonych, porównanie sukcesu lęgowego jerzyka na nich.
2. Poznanie biologii lęgowej jerzyka
 - kontrola stropodachów (rozpoznanie miejsc usytuowania gniazd, możliwości wchodzenia ptaków na stropodach przez różne typy otworów itp.)
3. Doprowadzenie do przestrzegania prawa związanego z ochroną przyrody podczas remontów budynków
 - edukacja urzędników gminnych i powiatowych (wydziały ochrony środowiska, architektury i budownictwa) oraz RDOŚ;
 - edukacja administratorów i właścicieli budynków (firmy zarządzające, spółdzielnie);
 - edukacja policji, straży miejskich w zakresie prowadzenia interwencji;
 - edukacja studentów (kierunki biologiczne, ochrona przyrody, architektura, podyplomowe studia dla administratorów);
 - edukacja społeczeństwa – jak zainterweniować, gdy łamane jest prawo;
 - prowadzenie przez nas interwencji w miejscach łamania prawa;
 - doprowadzenie do tego, że do wydania zgody na termomodernizację wymagana była opinia ornitologiczna (wszystkie warszawskie dzielnice będą wymagać opinii); optymalne byłoby rozwiązanie kompleksowe, np. przez porozumienie z Ministerstwem Infrastruktury;
 - NFOŚiGW, fundusze wojewódzkie i banki powinny wymagać opinii ornitologicznej, potwierdzającej prowadzenie prac zgodnie z prawem;
 - edukacja dzieci i młodzieży szkolnej – przedstawienie ptaków gniazdujących w budynkach i problemu, jaki obecnie istnieje.
4. Poznanie skuteczności różnych metod ochrony ptaków w budynkach:
 - przetestowanie skuteczności wieszania różnego typu budek i różnych miejsc powieszenia) dla jerzyka i wróbla;
 - sprawdzenie, czy budki podtynkowe wpływają na straty ciepła i czy budki muszą być w projekcie architektonicznym;
 - sprawdzić skuteczności wykonywanych opinii ornitologicznych (w Warszawie) – np. policzenie ptaków przed i po termomodernizacji;
 - weryfikowanie opinii innych, jawność naszych opinii.

V
Rewitalizacja stawów rybnych w Kraśniczej Woli

Cel: Zachowanie walorów przyrodniczych Stawów w Kraśniczej Woli

Zadania:

1. Przygotowanie dokumentacji technicznej. Uzyskanie wymaganych pozwoleń
2. Naprawa obecnych i budowa nowych urządzeń stawowych
1. Zakup i montaż wodowskazów
2. Czyszczenie rowów melioracyjnych
3. Zakup i montaż szlabanów
4. Coroczne inwentaryzację ptaków
5. Kontrolowanie całego obiektu 2 razy w tygodniu
6. Wykonanie pionowej skarpy dla zimorodka i brzegówek
7. Przygotowanie wyspy dla mew i rybitw
8. Prowadzenie bieżących napraw starych nor bobrowych
9. Wykonanie planu ochrony

Ze względu na ograniczone możliwości finansowe oraz kadrowe, priorytetami Towarzystwa będzie realizacja przede wszystkim wyżej wymienionych projektów oraz wpisanych w nie zadań. Czujemy także potrzebę prowadzenia działań wobec pilchów i płazów – jednak obecnie nie mamy ludzi, mogących stale zajmować się tymi grupami zwierząt. Plany działania wobec nich zostaną zatem opracowana później. Towarzystwo będzie wspierało (w miarę swoich możliwości) również inne zadania, które są lub będą realizowane przez jego struktury oraz członków.